Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 23. maja 2019*

„Nepogodbena odgovornost – Ekonomska in monetarna politika – ECB – Nacionalne centralne banke – Prestrukturiranje grškega javnega dolga – Vključenost zasebnega sektorja – Klavzule kolektivnega delovanja – Obvezna zamenjava grških dolžniških instrumentov – Zasebni upniki – Mnenje ECB – Dovolj resna kršitev pravnega pravila, s katerim so posameznikom podeljene pravice – Načelo *pacta sunt servanda* – Člen 17(1) in (2) Listine o temeljnih pravicah – Člen 63(1) PDEU – Člen 124 PDEU“

V zadevi T-107/17,

Frank Steinhoff, stanujoč v Hamburgu (Nemčija),

Ewald Filbry, stanujoč v Dortmundu (Nemčija),

Vereinigte Raiffeisenbanken Gräfenberg-Forchheim-Eschenau-Heroldsberg eG s sedežem v Gräfenbergu (Nemčija),

Werner Bäcker, stanujoč v Rodgauu (Nemčija),

EMB Consulting SE s sedežem v Mühltalu (Nemčija),

ki jih zastopata O. Hoepner in D. Unrau, odvetnika,

tožeče stranke,

proti

Evropski centralni banki (ECB), ki jo zastopata O. Heinz in G. Varhelyi, agenta, skupaj s H.-G. Kamannom, odvetnikom,

tožena stranka,

zaradi predloga na podlagi člena 268 PDEU za povračilo škode, ki naj bi tožečim strankam nastala, ker ECB v mnenju z dne 17. februarja 2012 (CON/2012/12) Helenske republike ni opozorila na nezakonitost prestrukturiranja grškega javnega dolga, ki naj bi se izvedlo z obvezno zamenjavo dolžniških instrumentov,

SPLOŠNO SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi S. Frimodt Nielsen, predsednik, V. Kreuschitz (poročevalec), sodnik, in N. Półtorak, sodnica,

sodna tajnica: S. Bukšek Tomac, administratorka,

* Jezik postopka: nemščina.

na podlagi pisnega dela postopka in obravnave z dne 29. maja 2018

izreka naslednjo

Sodbo

Dejansko stanje

1 Oktobra 2009 je izbruhnila kriza glede grškega javnega dolga, ko je grška vlada objavila, da javni primanjkljaj znaša 12,5 % bruto domačega proizvoda (BDP), in ne 3,7 %, kot je bilo objavljeno pred tem. Ta objava je močno okrepila negotovost glede gospodarskih temeljev Helenske republike in tako povzročila večkraten zaporeden padec njene bonitetne ocene in nenehno rast obrestnih mer, ki so jih finančni trgi zahtevali za financiranje grškega javnega dolga.

2 Konec aprila 2010 je bonitetna agencija znižala oceno grških dolžniških instrumentov z BBB– na BB+, kar je kategorija, ki se na trgih šteje za visoko tvegani dolg. Tako je bonitetna agencija Standard & Poor's (S&P) 27. aprila 2010 opozorila imetnike grških dolžniških instrumentov, da je možnost za povrnitev njihovega denarja v primeru prestrukturiranja grškega javnega dolga ali neizpolnjevanja plačilnih obveznosti grške države v povprečju zgolj od 30 do 50-odstotna.

3 Voditelji držav ali vlad euroobmočja so se ob upoštevanju dejstva, da je grozilo, da bo imela grška dolžniška kriza učinek v drugih državah članicah euroobmočja, in da je bila s tem ogrožena stabilnost euroobmočja v celoti, na vrhu Evropskega sveta z dne 25. marca 2010 dogovorili za uvedbo medvladnega mehanizma za pomoč Helenski republiki, ki je zajemala dvostranska posojila, usklajena z nesubvencionirano obrestno mero, to je brez kakršne koli subvencije. Za izplačevanje posojil so veljali strogi pogoji, začeti pa bi se moralo na prošnjo Helenske republike. Mehanizem pomoči je zajemal tudi precejšnjo udeležbo Mednarodnega denarnega sklada (MDS).

4 Države članice euroobmočja so 2. maja 2010 ob uporabi zgoraj navedenega mehanizma pomoči soglašale, da se Helenski republiki zagotovi 80 milijard EUR v okviru 110 milijard EUR finančnih sredstev, dodeljenih skupaj z MDS.

5 V Svetu za ekonomske in finančne zadeve je bilo 9. maja 2010 sklenjeno, da bo sprejet sklop ukrepov, med drugim po eni strani sprejetje Uredbe Sveta (EU) št. 407/2010 z dne 11. maja 2010 o vzpostavitvi Evropskega mehanizma za finančno stabilizacijo (UL 2010, L 118, str. 1) na podlagi člena 122(2) PDEU in po drugi strani ustanovitev Evropskega instrumenta za finančno stabilnost (EFSF). EFSF je bil ustanovljen 7. junija 2010, države članice euroobmočja in EFSF pa so podpisali okvirni sporazum o določitvi pogojev, v katerih bo EFSF zagotovil pomoč za stabilnost.

6 Sredi leta 2011 so Helenska republika, države članice euroobmočja in več upnikov grške države začeli pogovore zaradi uvedbe novega programa finančne pomoči. Splošni cilj teh pogovorov je bil Helenski republiki omogočiti ponovno vzpostaviti vzdržen finančni položaj. Eden od predvidenih elementov je bil prestrukturiranje grškega javnega dolga, v katerem naj bi zasebni upniki Helenske republike prispevali k zmanjšanju bremena tega dolga, da bi se tako preprečilo neizpolnjevanje plačilnih obveznosti.

7 Države članice euroobmočja in več zasebnih upnikov grške države so junija in julija 2011 predstavili predloge za prestrukturiranje grškega javnega dolga.

8 Inštitut za mednarodne finance (IMF) je s sporočilom za javnost z dne 1. julija 2011 med drugim razglasil:

„Upravni odbor Inštituta za mednarodne finance si namerava skupaj s svojimi partnerji in drugimi finančnimi institucijami, z javnim sektorjem in grškimi organi prizadevati ne le za zagotovitev znatnih denarnih tokov [Helenski republiki], ampak tudi za zagotovitev temeljev bolj vzdržnega stanja dolga.

Zasebni finančni sektor je pripravljen na prostovoljno prizadevanje za pregledno in obsežno sodelovanje za podporo [Helenski republiki], saj gre za edinstvene in izjemne okoliščine. […]

Finančno pomoč in javna denarna sredstva bodo dopolnjevali prispevki zasebnih vlagateljev, ki bodo omejeni na omejeno število opcij […]“

9 Voditelji držav oziroma vlad euroobmočja in institucij Evropske unije so se 21. julija 2011 sestali, da bi odločili o ukrepih za odpravo težav, s katerimi je bilo soočeno euroobmočje.

10 V skupni izjavi z dne 21. julija 2011 je med drugim navedeno:

„1. Pozdravljamo ukrepe, ki jih je grška vlada sprejela za stabilizacijo javnih financ in reformo gospodarstva ter novi sveženj ukrepov, ki ga je nedavno sprejel grški parlament, med njimi tudi privatizacijo. To so izjemno velika prizadevanja, toda nujno potrebna za to, da bi se grško gospodarstvo vrnilo na pot trajnostne rasti. Zavedamo se bremen, ki jih grškim državljanom nalagajo ukrepi prilagajanja, hkrati pa smo prepričani, da so te žrtve nujno potrebne za oživitev gospodarstva in da bodo prispevale k prihodnji stabilnosti in blaginji te države.

2. Soglasni smo, da podpremo nov program za [Helensko republiko] in da skupaj z MDS in prostovoljnimi prispevki zasebnega sektorja zapolnimo finančno vrzel. Uradna finančna pomoč je ocenjena na skupaj 109 milijard EUR. Ta program bo zasnovan tako, da bo odločno izboljšal vzdržnost zadolževanja in profil refinanciranja [Helenske republike], in sicer zlasti z nižjimi obrestnimi merami in daljšimi roki zapadlosti. MDS pozivamo, naj še naprej prispeva k financiranju novega programa [Helenske republike]. Kot sredstvo financiranja pri naslednjem izplačilu nameravamo uporabiti [EFSF]. Zelo pozorno bomo spremljali, kako dosledno se program izvaja, in sicer na podlagi rednega ocenjevanja s strani [Evropske k]omisije v povezavi z ECB in MDS.

[…]

5. Finančni sektor je izrazil pripravljenost, da prostovoljno podpre [Helensko republiko] v okviru več možnosti, ki omogočajo nadaljnje utrjevanje splošne vzdržnosti. Neto prispevek zasebnega sektorja je ocenjen na 37 milijard EUR […].“

11 Glede sodelovanja zasebnega sektorja je v točki 6 skupne izjave z dne 21. julija 2011 navedeno:

„Kar zadeva naš splošni pristop do udeležbe zasebnega sektorja v euroobmočju, želimo jasno poudariti, da razmere v [Helenski republiki] zahtevajo izjemne in edinstvene rešitve.“

12 Voditelji držav oziroma vlad euroobmočja so na vrhu 26. oktobra 2011 med drugim izjavili:

„12. Vključitev zasebnega sektorja je bistvena za dosego vzdržnosti dolga [Helenske republike]. Zato pozdravljamo dialog, ki trenutno poteka med [Helensko republiko] in njenimi zasebnimi vlagatelji s ciljem, da bi našli rešitev za korenitejšo vključitev tega sektorja. Vključitev zasebnega sektorja bi morala skupaj z ambicioznim programom reform za grško gospodarstvo zagotoviti zmanjšanje grškega dolga v razmerju do BDP s ciljem, da se do leta 2020 zmanjša na 120 %. Zato pozivamo [Helensko republiko], zasebne vlagatelje in vse zadevne strani, naj se dogovorijo o prostovoljni zamenjavi obveznic z nominalnim zmanjšanjem ocenjenega grškega dolga zasebnim vlagateljem za 50 %. Države članice

euroobmočja bodo v okviru vključitve zasebnega sektorja prispevale do 30 milijard EUR. Na tej podlagi je javni sektor pripravljen zagotoviti dodatno financiranje na podlagi programa v znesku do 100 milijard EUR do leta 2014, vključno z rekapitalizacijo, ki jo zahtevajo grške banke. O novem programu bi se morali dogovoriti do konca leta 2011, zamenjava obveznic pa bi se morala začeti v začetku leta 2012. MDS pozivamo, naj še naprej prispeva k financiranju novega grškega programa.

[…]

15. Kar zadeva naš splošni pristop do udeležbe zasebnega sektorja v euroobmočju, opozarjamo na naš sklep z 21. julija 2011, da razmere v [Helenski republiki] zahtevajo izjemne in edinstvene rešitve."

13 Iz sporočila za javnost grškega finančnega ministrstva z dne 17. novembra 2011 izhaja, da je navedeno ministrstvo začelo pogajanja z imetniki grških dolžniških instrumentov, da se pripravi prostovoljna zamenjava teh instrumentov s 50-odstotnim nominalnim zmanjšanjem nominalne vrednosti grškega dolga, ki je v imetju zasebnih vlagateljev, kot je določeno v točki 12 izjave z dne 26. oktobra 2011.

14 Helenska republika je 2. februarja 2012 na podlagi člena 127(4) PDEU v povezavi s členom 282(5) PDEU Evropski centralni banki (ECB) predložila prošnjo za mnenje o predlogu grškega zakona št. 4050/2012 o uvedbi pravil o spremembi pogojev, ki se nanašajo na tržne dolžniške instrumente, ki jih izda ali zanje jamči grška država, v soglasju z njihovimi imetniki zaradi prestrukturiranja grškega javnega dolga, ki temelji med drugim na uporabi „klavzul kolektivnih ukrepov" (v nadaljevanju: KKU).

15 ECB je 17. februarja 2012 izdala mnenje CON/2012/12 o tržnih dolžniških instrumentih, ki jih izda ali zanje jamči grška država (v nadaljevanju: sporno mnenje). Iz navedenega mnenja je med drugim razvidno, prvič, da „je pomembno, da države članice ohranijo zmožnost, da ves čas spoštujejo svoje obveznosti, tudi za zagotovitev finančne stabilnosti", drugič, da „[je p]rimer Helenske republike izjemen in edinstven" (točka 2.1), tretjič, da je cilj predloga zakona namenjen vzpodbujanju udeležbe zasebnega sektorja in, natančneje, uvedbe postopka, katerega namen je v skladu s KKU omogočiti pogajanja z imetniki grških dolžniških instrumentov in pridobitev njihovega soglasja k ponudbi Helenske republike za zamenjavo takih instrumentov in zato morebitno prestrukturiranje grškega javnega dolga (točka 2.2), četrtič, da „ECB pozdravlja dejstvo, da so pogoji take zamenjave posledica pogovorov med Helensko republiko in institucijami, ki zastopajo imetnike instrumentov" (točka 2.3), petič, da „[je u]poraba KKU kot postopka, namenjenega za dobro izpeljavo zamenjave instrumentov, v veliki meri skladna s splošno prakso […]", in šestič, da „vlada Helenske republike edina prevzema odgovornost za sprejetje ukrepov, potrebnih za končno zagotovitev vzdržnosti dolgov" (točka 2.6).

16 Grško finančno ministrstvo je v sporočilu za javnost z dne 21. februarja 2012 po eni strani razkrilo bistvene značilnosti predvidene prostovoljne zamenjave grških dolžniških instrumentov, po drugi strani pa napovedalo pripravo in sprejetje zakona v zvezi s tem. Ta transakcija je morala obsegati prošnjo za soglasje in vabilo, naslovljeno na zasebne imetnike nekaterih grških dolžniških instrumentov, za zamenjavo teh instrumentov za nove instrumente z nominalno vrednostjo 31,5 % nominalne vrednosti zamenjanega dolga ter za instrumente, ki jih je izdal EFSF in zapadejo po 24 mesecih ter je njihova nominalna vrednost 15 % nominalne vrednosti zamenjanega dolga, pri čemer mora te različne instrumente zagotoviti Helenska republika ob sklenitvi sporazuma. Poleg tega je vsak zasebni vlagatelj, ki je sodeloval pri tej transakciji, moral prejeti ločljiva zavarovanja Helenske republike, vezana na BDP z nominalno vrednostjo, enako nominalni vrednosti novih dolžniških instrumentov.

17 Euroskupina je, prav tako 21. februarja 2012, objavila izjavo, v kateri je „ugotovila, da so se grški organi in zasebni sektor sporazumeli o splošnih pogojih ponudbe za zamenjavo dolžniških instrumentov, ki zajema vse imetnike dolžniških instrumentov v zasebnem sektorju", in ugotovila, da „[je u]spešno izvedena operacija [udeležbe zasebnih vlagateljev, *Private Sector Involvement*,] nujni pogoj za novi načrt nujnih ukrepov". Poleg tega je euroskupina potrdila prispevek dodatnih finančnih pomoči držav

članic euroobmočja Helenski republiki prek EFSF in opozorila, da „[morajo z]adevni prispevki javnega in zasebnega sektorja […] zagotoviti, da se bo razmerje grškega javnega dolga stalno zmanjševalo in doseglo 120,5 % BDP v letu 2020“.

18 Grški parlament je 23. februarja 2012 sprejel nomós 4050, Kanónes tropopoiíseos títlon, ekdóseos í engyíseos tou Ellinikoú Dimosíou me symfonía ton Omologioúchon (zakon št. 4050/2012 o spremembi vrednostnih papirjev, ki jih izda ali zanje jamči grška država, s soglasjem njihovih imetnikov in o uvedbi mehanizma KKU) (FEK A’ 36 z dne 23. februarja 2012). Na podlagi mehanizma KKU naj bi predlagane spremembe postale pravno zavezujoče za vse imetnike dolžniških instrumentov, ki jih ureja grško pravo in so bili izdani pred 31. decembrom 2011, kot so določeni v aktu sveta ministrov o odobritvi vabila za udeležbo zasebnih vlagateljev (*Private Sector Involvement*, v nadaljevanju: PSI), če bi bile navedene spremembe potrjene kolektivno in brez razlikovanja po serijah, s kvorumom imetnikov instrumentov, ki znaša vsaj dve tretjini nominalne vrednosti navedenih instrumentov. Poleg tega je v preambuli zakona št. 4050/2012 med drugim navedeno, da „[so ECB] in drugi člani Eurosistema sklenili posamične sporazume s [Helensko republiko], da bi preprečili ogrozitev njihove naloge in institucionalne vloge, kot tudi vloge ECB na področju razvoja denarne politike, kot izhajajo iz Pogodbe“.

19 Grško finančno ministrstvo je v sporočilu za javnost z dne 24. februarja 2012 pojasnilo pogoje za prostovoljno zamenjavo dolžniških instrumentov, ki vključuje zasebne vlagatelje, pri čemer se je sklicevalo na zakon št. 4050/2012. Pozneje so bila poslana javna vabila za sodelovanje pri zamenjavi dolžniških instrumentov.

20 Grško finančno ministrstvo je v sporočilu za javnost z dne 9. marca 2012 navedlo, da so pogoji, določeni z zakonom št. 4050/2012, načeloma izpolnjeni, in objavilo razmerja, pod katerimi so zasebni vlagatelji sprejeli ponudbo za zamenjavo. V zvezi s tem je v tem sporočilu za javnost med drugim navedeno:

„[I]metniki dolžniških instrumentov, ki jih je izdala ali zanje jamči [Helenska] republika v znesku približno 172 milijard EUR, so ponudili svoje dolžniške instrumente v zamenjavo ali se strinjali s predlaganimi spremembami v odgovoru na vabila in prošnje za soglasje, ki jih je 24. februarja 2012 podala [Helenska] republika.

Od približno 177 milijard EUR dolžniških instrumentov, ki jih ureja grško pravo in jih je izdala [Helenska] republika ter so bili predmet vabil, je [Helenska] republika prejela ponudbe za zamenjavo in soglasja s strani imetnikov dolžniških instrumentov v nominalni vrednosti približno 152 milijard EUR, kar pomeni 85,8 % nominalnega zneska teh instrumentov, ki še ni bil poravnan. Imetniki 5,3 % nominalnega zneska teh instrumentov, ki še ni bil poravnan, so odgovorili na prošnjo za soglasje in predlagane spremembe zavrnili. [Helenska] republika je upnike iz javnega sektorja obvestila, da namerava po potrditvi in overitvi s strani [grške centralne] banke kot upravljavke postopka na podlagi zakona št. 4050/2012 sprejeti prejeta soglasja in spremeniti pogoje vseh dolžniških instrumentov, ki jih ureja grško pravo, vključno s tistimi, ki po vabilih niso bili predloženi v zamenjavo, v skladu z določbami navedenega zakona. Zato [Helenska] republika ne bo podaljšala obdobja vabila za svoje dolžniške instrumente, ki jih ureja grško pravo.

[…] Če bodo soglasja, ki se nanašajo na predlagane spremembe dolžniških instrumentov, ki jih ureja grško pravo, dana, bo skupna nominalna vrednost navedenih instrumentov, namenjenih za zamenjavo, in drugih vrednostnih papirjev[, ki jih ureja drugo pravo, in ne grško], glede katerih so bila izdana vabila in za katere je Helenska republika prejela ponudbe za zamenjavo in soglasja, ki se nanašajo na predlagane spremembe, dosegla 197 milijard EUR, torej 95,7 % skupne nominalne vrednosti dolžniških instrumentov, na katere so se nanašala vabila.“

21 Tožeče stranke – Frank Steinhoff, Ewald Filbry, organizacijo Vereinigte Raiffeisenbanken Gräfenberg-Forchheim-Eschenau-Heroldsberg eG, Werner Bäcker in družba EMB Consulting SE – so kot imetniki grških dolžniških instrumentov, potem ko so zavrnile ponudbo za zamenjavo svojih vrednostnih papirjev, sodelovale pri prestrukturiranju grškega javnega dolga na podlagi PSI in KKU, vzpostavljenih na podlagi zakona št. 4050/2012.

Postopek in predlogi strank

22 Tožeče stranke so 16. februarja 2017 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložile to tožbo.

23 Splošno sodišče (tretji senat) je na predlog sodnika poročevalca odločilo, da začne ustni del postopka.

24 Stranke so na obravnavi 29. maja 2018 ustno podale navedbe in odgovorile na vprašanja, ki jih je postavilo Splošno sodišče.

25 Tožeče stranke Splošnemu sodišču predlagajo, naj:

– ECB naloži plačilo 314.000 EUR F. Steinhoffu, 54.950 EUR E. Filbryju, 2.355.000 EUR organizaciji Vereinigte Raiffeisenbanken Gräfenberg-Forchheim-Eschenau-Heroldsberg, 303.795 EUR W. Bäckerju in 750.460 EUR družbi EMB Consulting;

– od litispendence zviša te zneske za obresti po obrestni meri 5 % nad osnovno obrestno mero.

26 ECB Splošnemu sodišču predlaga, naj:

– tožbo zavrže kot nedopustno ali jo, podredno, zavrne kot neutemeljeno;

– plačilo stroškov naloži tožečim strankam.

Pravo

Dopustnost

27 ECB meni, da je tožba tožečih strank nedopustna iz štirih razlogov: prvič, tožbe naj ne bi bilo mogoče vložiti zaradi zastaranja, drugič, Splošno sodišče naj ne bi bilo pristojno za odločitev o tožbenih zahtevkih, tretjič, ECB naj ne bi bilo mogoče šteti za odgovorno, saj ni pristojna za sprejetje pravno zavezujočega akta, in četrtič, če ni obveznosti ukrepanja, naj ne bi obstajala nepogodbena odgovornost zaradi opustitve.

28 Tožeče stranke ugovarjajo temu, da je njihova tožba nedopustna.

Zastaranje tožbe in dopustnost prilog

29 ECB opozarja, da po eni strani škoda, ki jo zatrjujejo tožeče stranke, izhaja iz PSI, ki je bila objavljena 9. marca 2012, in da so bile po drugi strani tožeče stranke v zvezi z obravnavano tožbo, vloženo v sodnem tajništvu Splošnega sodišča 16. februarja 2017, pozvane k dopolnitvi, kar so izpolnile 15. marca 2017. ECB iz tega sklepa, da je bila tožba pri Splošnem sodišču vložena šele 15. marca 2017 in da je zato navedena tožba glede na člen 46 Statuta Sodišča Evropske unije v povezavi s členom 76 Poslovnika Splošnega sodišča vložena po izteku zastaralnega roka.

30 Na podlagi člena 46 Statuta Sodišča Evropske unije tožbe proti Uniji v zadevah, ki izhajajo iz nepogodbene odgovornosti, zastarajo po petih letih od nastanka kršitve. Zastaralni rok se prekine, če se pri Splošnem sodišču vloži tožba. V členu 46 navedenega statuta je pojasnjeno, da se uporablja tudi za tožbe proti ECB v zadevah, ki izhajajo iz nepogodbene odgovornosti.

31 V obravnavani zadevi tožeče stranke menijo, da sporno mnenje, izdano 17. februarja 2012, pomeni dejstvo, na podlagi katerega je nastala nepogodbena odgovornost ECB. Tožeče stranke so odškodninsko tožbo vložile 16. februarja 2017. Zato je bila njihova tožba vložena znotraj petih letih od sprejetja navedenega mnenja in je ni mogoče šteti za vloženo po izteku zastaralnega roka.

32 Ta sklep ni omajan zaradi dejstva, da je sodno tajništvo Splošnega sodišča pozvalo k dopolnitvi tožbe v zvezi, prvič, s predložitvijo prilog z zaporednim oštevilčenjem strani, vendar ločenih od procesnih aktov, h katerim so priložene (glej Prilogo 2, točka (k), k Praktičnim določbam za izvajanje Poslovnika Splošnega sodišča (UL 2015, L 152, str. 1) v različici, veljavni v času teh pozivov (v nadaljevanju: Praktične določbe za izvajanje)), in drugič, s predložitvijo overjenega prepisa k procesnemu aktu, skupaj z njegovimi prilogami (glej Prilogo 2, točke (h), (j) in (m), Praktičnih določb za izvajanje), ali dejstva, da so tožeče stranke te nepravilnosti odpravile šele 15. marca 2017.

33 Dopolnitev tožbe namreč v nasprotju s tem, kar trdi ECB, načeloma ne vpliva ne na datum vložitve tožbe pri Splošnem sodišču ne na ugotovitev, da je bila vložena v rokih, določenih s členom 263, šesti odstavek, PDEU ali s členom 46 Statuta Sodišča Evropske unije. Na podlagi točke 111 Praktičnih določb za izvajanje lahko tožba, ki vsebuje formalne nepravilnosti iz Priloge 2 k navedenim določbam, povzroči zgolj odlog njene vročitve. Če je tožba dopolnjena, ostane torej datum vložitve navedene tožbe pri Splošnem sodišču nespremenjen. Da je bila tožba vložena na nedopusten način, je mogoče šteti le, kadar ne vsebuje bistvenih elementov iz člena 76 Poslovnika in kadar ti elementi niso predloženi do izteka roka za vložitev tožbe (glej v tem smislu sodbi z dne 27. novembra 1984, Bensider in drugi/Komisija, 50/84, EU:C:1984:365, točka 8, in z dne 16. decembra 2011, Enviro Tech Europe in Enviro Tech International/Komisija, T-291/04, EU:T:2011:760, točka 95) ali kadar je predmet poziva k dopolnitvi, ker ni v skladu s pogoji iz Priloge 1 k Praktičnim določbam za izvajanje in ker tožeča stranka ne izvede zahtevane dopolnitve (glej točko 110 Praktičnih določb za izvajanje).

34 ECB je tudi navedla, da več prilog k tožbi ni bilo prevedenih iz grščine v jezik postopka, nemščino. ECB je na obravnavi na vprašanje Splošnega sodišča pojasnila, da je iz tega, da navedene priloge niso bile prevedene v jezik postopka, sklepala, da jih je treba zavreči kot nedopustne.

35 V zvezi s tem je treba spomniti, da je treba na podlagi člena 46(2) Poslovnika vsem predloženim ali priloženim dokazilom, ki so sestavljena v drugem jeziku, kot je jezik postopka, priložiti prevod v jezik postopka. Vendar odstavek 3 istega člena določa, da se lahko, če so dokazila obsežna, predloži prevod izvlečkov besedila. Prevod dokazil, priloženih k tožbi, v jezik postopka torej ni zahteva, ki bi morala biti sistematično izpolnjena. Zato neobstoj prevoda ne more po uradni dolžnosti voditi do njihove nedopustnosti.

36 Poleg tega je iz točke 108 Praktičnih določb za izvajanje (postala točka 99 po spremembah Praktičnih določb za izvajanje Poslovnika Splošnega sodišča (UL 2018, L 294, str. 40)) razvidno, da kadar dokazilom, priloženim k procesnemu aktu, ni priložen prevod v jezik postopka, sodni tajnik od zadevne stranke zahteva dopolnitev, če je ta prevod potreben za učinkovit potek postopka. V obravnavani zadevi take zahteve ni bilo, tako da se ni štelo, da neobstoj prevoda vpliva na učinkovit potek postopka.

37 Glede na ta pojasnila je treba skleniti, da neobstoj prevoda zadevnih prilog v jezik postopka po eni strani ne pomeni nepravilnosti, ki bi vodila do njihove nedopustnosti, ter po drugi strani ne more zbuditi dvoma o datumu vložitve tožbe in zato dejstvu, da tožba ni bila vložena po izteku zastaralnega roka.

38 Zaradi vseh zgoraj navedenih razlogov je treba trditve ECB, da je tožba tožečih strank vložena po izteku zastaralnega roka in da so priloge, ki niso bile prevedene v jezik postopka, nedopustne, zavrniti.

Pristojnost Splošnega sodišča

39 ECB meni, da je zatrjevano škodo povzročil ukrep, ki je izključno nacionalen. Zato naj ne bi nastala njena nepogodbena odgovornost in naj Splošno sodišče ne bi bilo pristojno.

40 ECB v podporo tej trditvi navaja, prvič, da izgube, za katere tožeče stranke štejejo, da so jih utrpele, ne izhajajo iz njenega ravnanja, ampak po eni strani iz ravnanja grškega parlamenta, ki je sprejel zakon št. 4050/2012, in po drugi strani iz odločitve večine imetnikov zadevnih dolžniških instrumentov. Drugič, prestrukturiranje javnega dolga države članice naj bi spadalo izključno v pristojnost držav članic. Tako naj Helenska republika s sprejetjem zakona št. 4050/2012 ne bi izvajala prava Unije v smislu člena 51(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina). Tretjič, neodvisno od vprašanja, ali se z zakonom št. 4050/2012 izvaja pravo Unije, naj bi bila Helenska republika – in ne ECB – tista, ki bi morala tožečim strankam povrniti škodo za vso zatrjevano izgubo, ker so na podlagi člena 4(3) PEU države članice dolžne sprejeti vse ukrepe, potrebne za zagotovitev izpolnjevanja svojih obveznosti, ki jih imajo na podlagi prava Unije, med njimi obveznosti, da odpravijo nezakonite posledice kršitve prava Unije. Četrtič, sporno mnenje naj se ne bi nanašalo – in naj se ne bi moglo nanašati – na posebne značilnosti PSI. Odločitev, da se predlaga PSI, in njen koncept naj bi bila izključno na organih Helenske republike. Poleg tega naj bi odločitev o sprejemu pogojev PSI sprejela kvalificirana večina zasebnih upnikov.

41 Tožeče stranke menijo, da je sporno mnenje odločilni vzrok za to, da je grška država sprejela in izvajala zakon št. 4050/2012.

42 Ob upoštevanju teh trditev je treba spomniti, da je Splošno sodišče na podlagi člena 268 PDEU v povezavi s členom 340, tretji odstavek, PDEU pristojno v sporih glede škode, ki naj bi jo povzročila ECB, in to v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim redom držav članic.

43 Ker tožeče stranke trdijo, da je njihova škoda posledica tega, da je ECB sprejela sporno mnenje, je Splošno sodišče na podlagi členov 268 in 340 PDEU pristojno za preučitev te trditve.

44 Ta ugotovitev ni ovržena z dejstvom, da ECB meni, da navedene škode ni povzročilo sporno mnenje, ampak ravnanje Helenske republike in drugih imetnikov grških dolžniških instrumentov.

45 To vprašanje se namreč nanaša na preučitev pogojev, potrebnih za nastanek nepogodbene odgovornosti Unije, in sicer v obravnavani zadevi na ugotovitev, katero dejanje je povzročilo odgovornost, ter na vzročno zvezo med tem dejanjem in zatrjevano škodo, ki sta predmet vsebinske preučitve obravnavane tožbe (glej v tem smislu sodbi z dne 29. januarja 1998, Dubois et Fils/Svet in Komisija, T-113/96, EU:T:1998:11, točka 34, in z dne 3. maja 2017, Sotiropoulou in drugi/Svet, T-531/14, neobjavljena, EU:T:2017:297, točke od 58 do 61).

46 Če bi Splošno sodišče ugotovilo, da zatrjevana škoda ni posledica spornega mnenja, ta ugotovitev ne bi spremenila ne obsega predmeta te tožbe, katere cilj je, da se ECB naloži plačilo odškodnine tožečim strankam, ne pristojnosti Splošnega sodišča, da odloča o njej. V takem primeru je namreč Splošno sodišče pristojno za to, da razsodi, da se ECB ne more pripisati zadevna škoda, in da zavrne tožbo kot neutemeljeno.

47 Zato je treba zavrniti trditev ECB, da Splošno sodišče ni pristojno za odločanje o nepogodbeni odgovornosti, ki jo zatrjujejo tožeče stranke.

Neobstoj nepogodbene odgovornosti zaradi neobstoja pravice izdajati pravno zavezujoča navodila

48 ECB meni, da tožba tožečih strank ni dopustna, saj s tem, da je podala svoje mnenje na podlagi člena 127(4) in člena 282(5) PDEU, ni izvajala pristojnosti, v skladu s katero sme izdajati pravno zavezujoča navodila. Zato meni, da s podajo takega mnenja ni mogla nastati njena nepogodbena odgovornost.

49 ECB v podporo tej trditvi navaja, da iz ustaljene sodne prakse izhaja, da zaradi sodelovanja med institucijami Unije in nacionalnimi organi ali nezavezujoče tehnične pomoči institucij Unije ne nastane nepogodbena odgovornost Unije do posameznikov. Odškodninska tožba naj bi bila nedopustna, kadar je ukrep institucije Unije popolnoma politične narave. Poleg tega naj bi Helenska republika v obravnavani zadevi delovala na področju izključne nacionalne pristojnosti. Nazadnje ECB oporeka po eni strani temu, da je z novejšo sodno prakso priznano, da lahko nezavezujoči akti institucij Unije vodijo do nepogodbene odgovornosti Unije, kadar je njihova posledica nezakonito ravnanje nacionalnih organov, in po drugi strani temu, da so njena mnenja za države članice pravno zavezujoča.

50 Tožeče stranke izpodbijajo te trditve.

51 V zvezi s tem je treba spomniti, da je odškodninska tožba samostojna tožba, ki ima v sistemu pravnih sredstev posebno vlogo, in so zanjo določeni pogoji za izvajanje, ki so določeni glede na njen posebni namen. Medtem ko je namen tožbe za razglasitev ničnosti in tožbe zaradi nedelovanja kaznovati nezakonitost pravno zavezujočega akta ali neobstoj takega akta, je namen odškodninske tožbe povračilo škode, ki je nastala zaradi akta ali nezakonitega ravnanja, za katero je odgovorna institucija ali organ Unije (sodba z dne 7. oktobra 2015, Accorinti in drugi/ECB, T-79/13, EU:T:2015:756, točka 61).

52 V skladu z ustaljeno sodno prakso – ki se smiselno uporablja za nepogodbeno odgovornost ECB iz člena 340, tretji odstavek, PDEU – je na področju nepogodbene odgovornosti Unije za škodo, ki je bila posameznikom povzročena s kršitvijo prava Unije, za katero je odgovorna institucija ali organ Unije, pravica do povračila priznana, če so izpolnjeni trije pogoji, in sicer da kršeno pravno pravilo posameznikom podeljuje pravice in je kršitev dovolj resna, da je dejansko izkazan nastanek škode ter, nazadnje, da med kršitvijo obveznosti, ki je naložena avtorju akta, in škodo, ki je nastala oškodovancem, obstaja neposredna vzročna zveza (glej v tem smislu sodbe z dne 10. julija 2003, Komisija/Fresh Marine, C-472/00 P, EU:C:2003:399, točka 25; z dne 23. marca 2004, Varuh človekovih pravic/Lamberts, C-234/02 P, EU:C:2004:174, točka 49 in navedena sodna praksa, ter z dne 4. aprila 2017, Varuh človekovih pravic/Staelen, C-337/15 P, EU:C:2017:256, točka 31).

53 Tako lahko navedena odgovornost Unije nastane le na podlagi nezakonitega ravnanja institucije, ki pomeni dovolj resno kršitev. Odločilno merilo za ugotovitev dovolj resne kršitve prava Unije je to, da je institucija očitno in resno prekoračila meje svoje diskrecijske pravice (glej sodbi z dne 4. julija 2000, Bergaderm in Goupil/Komisija, C-352/98 P, EU:C:2000:361, točka 43 in navedena sodna praksa, ter z dne 4. aprila 2017, Varuh človekovih pravic/Staelen, C-337/15 P, EU:C:2017:256, točka 31 in navedena sodna praksa). Samo če ima ta institucija ali organ le precej omejeno polje proste presoje ali ga celo nima, lahko že kršitev prava Unije zadostuje za ugotovitev obstoja dovolj resne kršitve (glej sodbo z dne 7. oktobra 2015, Accorinti in drugi/ECB, T-79/13, EU:T:2015:756, točka 67 in navedena sodna praksa). Poleg tega se merilo dovolj resne kršitve pravnega pravila uporabi, kadar gre ne le za posamični akt, ampak tudi za posamično opustitev (glej v tem smislu sodbo z dne 16. novembra 2017, Acquafarm/Komisija, T-458/16, neobjavljena, EU:T:2017:810, točka 44 in navedena sodna praksa).

54 Zato je treba za ugotovitev, ali je neka institucija nepogodbeno odškodninsko odgovorna, preučiti njeno ravnanje, iz katerega izhaja zatrjevana škoda (glej v tem smislu sodbo z dne 23. marca 2004, Varuh človekovih pravic/Lamberts, C-234/02 P, EU:C:2004:174, točka 60), ali – v obravnavani zadevi – ali je to, da je ECB sprejela sporno mnenje, dovolj resna kršitev pravnega pravila Unije, iz katerega izhaja škoda, ki jo zatrjujejo tožeče stranke.

55 Dopustnost odškodninske tožbe – drugače od ničnostne tožbe – ni odvisna od tega, ali ima akt, iz katerega izhaja zatrjevanja škoda, naravo odločbe oziroma je zavezujoč. Vsako ravnanje, iz katerega izhaja škoda, lahko vodi do nepogodbene odgovornosti (glej v tem smislu sodbo z dne 23. marca 2004, Varuh človekovih pravic/Lamberts, C-234/02 P, EU:C:2004:174, točke od 50 do 52 in 60; v zvezi z nespoštovanjem obveznosti ravnanja ali opustitve glej tudi sodbo z dne 20. septembra 2016, Ledra Advertising in drugi/Komisija in ECB, od C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701, točke od 55 do 59, 67 in 68; v zvezi z obrazloženim mnenjem sodbo z dne 18. decembra 2009, Arizmendi in drugi/Svet in Komisija, T-440/03, T-121/04, T-171/04, T-208/04, T-365/04 in T-484/04, EU:T:2009:530, točke od 66 do 69, in v zvezi s posamično opustitvijo sodbo z dne 16. novembra 2017, Acquafarm/Komisija, T-458/16, neobjavljena, EU:T:2017:810, točka 44 in navedena sodna praksa). Če namreč sodišče Unije ne bi moglo presoditi zakonitosti ravnanja institucije ali organa Unije, bi bil postopku iz člena 268 in člena 340, drugi in tretji odstavek, PDEU odvzet polni učinek (glej v tem smislu sodbo z dne 23. marca 2004, Varuh človekovih pravic/Lamberts, C-234/02 P, EU:C:2004:174, točka 61).

56 Zato se ECB ne more sklicevati na sodno prakso pred sodbo z dne 23. marca 2004, Varuh človekovih pravic/Lamberts (C-234/02 P, EU:C:2004:174, točke od 31 do 94), s katero so bile kot nedopustne zavržene odškodninske tožbe zgolj zato, ker se je zatrjevana nezakonitost navezovala na akt brez pravnih učinkov (sklepi z dne 13. junija 1991, Sunzest/Komisija, C-50/90, EU:C:1991:253, točke od 17 do 20; z dne 4. oktobra 1991, Bosman/Komisija, C-117/91, EU:C:1991:382, točka 20, in z dne 10. decembra 1996, Söktas/Komisija, T-75/96, EU:T:1996:183, točka 49). Dopustnost odškodninske tožbe zoper mnenje ECB torej ne more biti odvisna od vprašanja, ali je to mnenje pravno zavezujoče. Razglasitev nedopustnosti odškodninske tožbe zgolj zato, ker akt, iz katerega izhaja zatrjevana škoda, ni zavezujoč, bi bila v nasprotju s ciljem in učinkovitostjo tega pravnega sredstva.

57 Prav tako na dopustnost obravnavane tožbe ne vpliva dejstvo, da je sporno mnenje politično in da ECB ni bila dolžna sprejeti takega mnenja. Diskrecijska pravica institucije namreč ne pomeni, da zadevni instituciji zato ni treba delovati v skladu z višjimi pravnimi standardi, na primer Pogodbo in splošnimi načeli prava Unije, ter veljavno sekundarno zakonodajo. Če se z odškodninsko tožbo izpodbija zakonitost zadevnega akta, je treba o tem vprašanju presojati z vidika obveznosti, naloženih obravnavani instituciji (sodba z dne 18. decembra 2009, Arizmendi in drugi/Svet in Komisija, T-440/03, T-121/04, T-171/04, T-208/04, T-365/04 in T-484/04, EU:T:2009:530, točka 66). Nazadnje, okoliščina, da ECB trdi, da je Helenska republika ravnala na področju izključne nacionalne pristojnosti, ne more omajati dejstva, da tožeče stranke v obravnavani zadevi dvomijo o ravnanju ECB in da je Splošno sodišče pristojno za vsebinsko preučitev tega očitka.

58 Zato je treba zavrniti trditev ECB, da je, ker ob sprejetju spornega mnenja ni izvrševala pristojnosti, v skladu s katero sme izdajati pravno zavezujoča navodila Helenski republiki, tožba tožečih strank nedopustna.

Neobstoj nepogodbene odgovornosti za opustitev zaradi neobstoja pravne obveznosti ukrepanja

59 ECB trdi, da je tožba tožečih strank nedopustna, ker z zatrjevano opustitvijo ni kršila obveznosti ukrepanja, kar bi lahko vodilo do njene nepogodbene odgovornosti. Zlasti oporeka temu, da je dolžna varovati lastninsko pravico tožečih strank, iz naslednjih razlogov. Prvič, v skladu s členom 127(4) PDEU v povezavi s členom 288, peti odstavek, PDEU naj mnenja ECB ne bi bila pravno zavezujoča. Ker države članice niso vezane z njenimi mnenji, naj ECB s tem instrumentom ne bi mogla zagotoviti učinkovitega varstva temeljnih pravic tožečih strank. Poleg tega naj na podlagi istih določb ne bi bila dolžna objaviti mnenj. Drugič, ECB navaja, da na podlagi člena 17(1) PEU ni dolžna spodbujati splošnega interesa Unije in skrbeti za uporabo prava Unije. Po mnenju ECB namen njenega posvetovanja in spornega mnenja ni bil določiti, ali je PSI kot taka zaželena, ampak sta se nanašala na tehnične podrobnosti vključitve KKU, ki bi se uporabljale za grške dolžniške instrumente. Tretjič, ne Helenska republika ne, po analogiji, ECB naj ne bi imeli nobene obveznosti zavarovati naložbe in lastnino tožečih strank.

60 Tožeče stranke to presojo izpodbijajo.

61 Glede na te trditve je treba ugotoviti, da je vprašanje, ali je bilo mogoče ECB šteti za odgovorno za to, da v spornem mnenju Helenske republike ni opozorila na možne nezakonitosti v njenem osnutku zakona št. 4050/2012, ker ECB ni bila dolžna ukrepati, vprašanje, ki se nanaša na vsebino odškodninske tožbe, in ne na njeno dopustnost.

62 Vprašanje, ali je ECB ravnala nezakonito s tem, da Helenske republike ni opozorila na domnevno nezakonitost njenega predloga zakona št. 4050/2012, je namreč povezano s pogojem, s katerim je zahtevano, da je ECB zaradi te opustitve dovolj resno kršila pravno pravilo, s katerim so posameznikom podeljene pravice.

63 Zato je treba zavrniti trditev ECB, da ker ne obstajata pravna obveznost ukrepanja in nepogodbena odgovornost za opustitev ukrepanja, tožba tožečih strank ni dopustna.

Vsebinska presoja

Uvodne ugotovitve

64 Po mnenju tožečih strank je ECB dolžna spoštovati temeljne pravice pri vseh svojih dejavnostih, tako da je v mnenju, ki se nanaša na predlog zakona države članice, dolžna izpostaviti kršitve temeljnih pravic, povezane s sprejetjem in izvajanjem predlaganega zakona. Tožeče stranke menijo, da ECB v obravnavani zadevi v spornem mnenju ni navedla, da zakon št. 4050/2012 krši, prvič, načelo *pacta sunt servanda*, drugič, člen 17(1) in (2) Listine, tretjič, člen 63 PDEU in, četrtič, člen 124 PDEU. Te opustitve naj bi povzročile škodo, ki za F. Steinhoffa znaša 314.000 EUR, za E. Filbryja 54.950 EUR, za organizacijo Raiffeisenbanken Gräfenberg-Forchheim-Eschenau-Heroldsberg 2.355.000 EUR, za W. Bäckerja 303.795 EUR in za družbo EMB Consulting 750.460 EUR.

65 ECB meni, da v obravnavani zadevi ni izpolnjen nobeden od pogojev, zahtevanih za nastanek njene nepogodbene odgovornosti.

66 Pred preučitvijo vsake od teh zatrjevanih kršitev ter vzročne zveze med temi kršitvami in zatrjevano škodo je treba spomniti, da se za nepogodbeno odgovornost ECB iz člena 340, tretji odstavek, PDEU, zahteva izpolnitev treh kumulativnih pogojev, in sicer da kršeno pravno pravilo posameznikom podeljuje pravice in je kršitev dovolj resna, da je dejansko izkazan nastanek škode ter, nazadnje, da med kršitvijo obveznosti, ki je naložena avtorju akta, in škodo, ki je nastala oškodovancem, obstaja neposredna vzročna zveza (glej točke od 52 do 54 zgoraj).

67 Poleg tega je treba spomniti, kakšen je obseg pristojnosti ECB za izdajo mnenj.

68 Člen 127(4) PDEU določa, da nacionalni organi zaprosijo ECB, naj v mejah in pod pogoji, ki jih določi Svet Evropske unije, svetuje o vseh osnutkih pravnih predpisov na področjih iz njene pristojnosti. Tudi člen 282(5) PDEU določa, da se je treba z ECB posvetovati o vseh osnutkih aktov Unije in o vseh predlogih predpisov na nacionalni ravni, ECB pa lahko da svoje mnenje.

69 V uvodni izjavi 3 Odločbe Sveta 98/415/ES z dne 29. junija 1998 o posvetovanju nacionalnih organov z Evropsko centralno banko glede osnutkov pravnih predpisov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 1, str. 446) je pojasnjeno, da obveza nacionalnih organov držav članic, da se morajo posvetovati z ECB, ne sme posegati v področje odgovornosti teh organov za zadeve, ki sodijo v okvir zadevnih osnutkov, in da se morajo države članice posvetovati z ECB glede osnutka kakršnega koli nacionalnega predpisa na področjih v njeni pristojnosti. Poleg tega je v uvodni izjavi 6 Odločbe 98/415

navedeno, da posvetovanje z ECB ne sme neupravičeno podaljševati postopkov za sprejemanje pravnih predpisov v državah članicah in da naj rok, v katerem ECB poda svoje mnenje, ECB omogoča skrbno preverjanje predloženih besedil.

70 Vsebina teh uvodnih izjav je ponovljena v določbah Odločbe 98/415. Tako se v skladu s členom 2 Odločbe 98/415 organi držav članic posvetujejo z ECB o osnutkih pravnih predpisov v pristojnosti ECB v skladu s Pogodbo DEU in posebej o valutnih zadevah, plačilnih sredstvih, nacionalnih centralnih bankah, zbiranju in razdeljevanju monetarnih, finančnih in bančnih statističnih podatkov ter statističnih podatkov o plačilnih sistemih in plačilni bilanci, plačilnih sistemih in sistemih za poravnavo plačil ter pravilih, ki se nanašajo na finančne institucije, če pomembno vplivajo na stabilnost finančnih institucij in trgov. Poleg tega člen 4 Odločbe 98/415 določa, da vsaka država članica zagotovi, da v ustrezni fazi pride do posvetovanja z ECB, kar omogoča organu, ki je dal pobudo za osnutek pravnega predpisa, da še pred sprejemom odločitve o njegovi vsebini upošteva mnenja ECB ter da je mnenje ECB posredovano organu, ki sprejema predpise, če je ta organ različen od organa, ki je pripravil osnutke predpisov.

71 Prvič, iz teh določb je razvidno, da mnenja ECB ne zavezujejo nacionalnih organov. V skladu z uvodno izjavo 3 in členom 4 Odločbe 98/415 morajo namreč nacionalni organi ta mnenja zgolj upoštevati, ne vplivajo pa ta mnenja na odgovornost teh organov glede vprašanj, ki so predmet zadevnih predlogov. Iz tega izhaja, da čeprav je s spoštovanjem obveznosti posvetovanja z ECB zahtevano, da lahko ta nacionalnim organom učinkovito predstavi svoje stališče, jim ne more naložiti, da ga upoštevajo. Če bi bil namen zakonodajalca, da je poseg ECB pravno zavezujoč zaradi njegove vsebine, bi ga opredelil kot odobritev, in ne kot mnenje. Vendar iz razlogov, navedenih v točki 55 zgoraj, ugotovitev, da mnenja ECB ne zavezujejo nacionalnih organov, ne izključuje *a priori*, da bi lahko ta mnenja vodila do odgovornosti ECB.

72 Drugič, ugotoviti je treba, da ima ECB pri sprejemanju mnenj široko diskrecijsko pravico. Razsojeno je že bilo, da člena 127 in 282 PDEU ter člen 18 Statuta Evropskega sistema centralnih bank (SECB) dajejo ECB široko diskrecijsko pravico, katere izvrševanje zajema kompleksno oceno gospodarskih in socialnih razmer ter hitro spreminjajočih se okoliščin, ki morajo biti opravljene v okviru Eurosistema ali celo Unije kot celote. Zlasti je bilo razsojeno, da izvajanje diskrecijske pravice pomeni, da mora ECB po eni strani predvideti in oceniti zapleten in negotov gospodarski razvoj, kot je razvoj kapitalskih trgov, spremembe količine denarja v obtoku in spremembe stopnje inflacije, ki vplivajo na dobro delovanje Eurosistema ter plačilne in kreditne sisteme, in po drugi strani sprejemati odločitve na političnem, gospodarskem in socialnem področju, pri čemer je treba uravnotežiti in uskladiti več ciljev iz člena 127(1) PDEU, katerega glavni namen je ohranitev stabilnosti cen (glej v tem smislu sodbo z dne 24. januarja 2017, Nausicaa Anadyomène et Banque d'escompte/ECB, T-749/15, neobjavljena, EU:T:2017:21, točka 70 in navedena sodna praksa, ter sklepne predloge generalnega pravobranilca P. Cruza Villalóna v zadevi Gauweiler in drugi, C-62/14, EU:C:2015:7, točka 111 in navedena sodna praksa).

73 Široka diskrecijska pravica, ki jo ima ECB pri sprejemanju mnenj, torej pomeni, da lahko zgolj očitna in resna prekoračitev meja te pravice vodi do njene nepogodbene odgovornosti (glej sodno prakso, navedeno v točkah 53 in 72 zgoraj).

Kršitev načela pacta sunt servanda

74 Tožeče stranke menijo, da Helenska republika z zakonom št. 4050/2012 v pogoje, s katerimi so urejeni obstoječi dolžniški instrumenti, ni mogla učinkovito vključiti klavzul o spremembah. Temu naj bi nasprotovalo načelo mednarodnega prava *pacta sunt servanda*, ki ga priznavata Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija) in Sodišče, iz člena 26 Dunajske konvencije o pogodbenem pravu z dne 23. maja 1969, h kateri je pristopila Helenska republika. Tožeče stranke menijo, da bi morala ECB v spornem mnenju priznati, da je Helenska republika s sprejetjem zakona, ki določa obvezno

zamenjavo grških dolžniških instrumentov za zasebne upnike, ki tej zamenjavi nasprotujejo, kršila navedeno načelo. Dejstvo, da ECB tega ni storila, naj bi pomenilo opustitev, ki je v nasprotju z njenimi obveznosti.

75 Poleg tega tožeče stranke nasprotujejo temu, da se sme Helenska republika v obravnavani zadevi za to, da bi upravičila spremembo njihovih pogodbenih pravic, sklicevati na načelo *rebus sic stantibus*. Tožeče stranke v podporo tej trditvi, prvič, poudarjajo, da so bili sporni dolžniški instrumenti izdani v obdobju, v katerem je mednarodna monetarna skupnost že soglasno zahtevala, da se v državne dolžniške instrumente vključijo KKU. Drugič, kljub zahtevam tožečih strank naj Helenska republika pri izdaji sporih dolžniških instrumentov namerno ne bi uporabila KKU. Tretjič, države članice naj bi se aprila 2003 sporazumele o nujnosti vključitve KKU v mednarodne izdaje obveznic (glej Prilogo 1 k Poročilu Ekonomsko-finančnega odbora ECFIN/CEFCPE (2004) REP 50483 final z dne 12. novembra 2004, str. 7), septembra 2003 pa naj bi Ekonomsko-finančni odbor odobril osrednje klavzule, ki naj bi se uporabile v pogojih, ki urejajo izdajo obveznic. Četrtič, od novembra 2004 naj bi „guvernerji centralnih bank držav G 20“ priporočali, da se v pogodbe o izdaji obveznic vključijo KKU zaradi podpiranja izvedbe večinskih odločitev (glej priporočilo z dne 26. oktobra 2004, naslovljeno „Report to the EFC-Implementation of the EU commitment on Collective Action Clauses in documentation of International Debt Insurance“). Petič, zaskrbljenost, da bi se lahko zaradi KKU zvišale premije za tveganje in s tem podražili stroški financiranja države, naj ne bi bila potrjena z raziskavami, ki sta jih leta 2003 opravila A. Richards in M. Gugiatti („The Use of Collective Action Clauses in New York Law Bonds of Sovereign Borrowers“, *Journal of International Law*, 2004, str. 815 in naslednje; Szodruch, A., *Staateninsolvenz und private Gläubiger*, BWV Verlag, 2008, str. 226). Tožeče stranke zato menijo, da se Helenska republika – če se je odločila, da v grške dolžniške instrumente ne vključi KKU, in to kljub temu, da je potekala razprava o njihovi vključitvi v državne dolžniške instrumente – ob nastopu spremenjenih okoliščin, na katere bi se bilo treba odzvati prav s KKU, ne bi smela sklicevati na to, da je prestrukturiranje dolžna naložiti pod prisilo.

76 ECB izpodbija te trditve. Meni, najprej, da v spornem mnenju ni bila dolžna opozoriti na morebitno kršitev načela *pacta sunt servanda* z zakonom št. 4050/2012, dalje, da sama ni mogla prekršiti tega načela in, nazadnje, da navedeno načelo ni bilo prekršeno glede na uporabo načela *rebus sic stantibus*.

77 Kot je bilo opozorjeno v točki 52 zgoraj, lahko zgolj dovolj resna kršitev pravnega pravila, ki posameznikom podeljuje pravice, vodi do nepogodbene odgovornosti ECB. Za zagotovitev polnega učinka pogoja v zvezi s kršitvijo pravnega pravila, ki posameznikom podeljuje pravice, je nujno, da je varstvo, ki ga to pravilo zagotavlja posamezniku, ki se nanj sklicuje, učinkovito in da je torej ta posameznik med tistimi, ki jim zadevno pravilo podeljuje pravice. Kot podlago za povrnitev škode ni mogoče priznati pravila, ki posameznika ne varuje pred nezakonitostjo, na katero se sklicuje, temveč varuje drugega posameznika (glej v tem smislu sodbi z dne 19. oktobra 2005, Cofradía de pescadores „San Pedro de Bermeo“ in drugi/Svet, T-415/03, EU:T:2005:365, točka 96, in z dne 3. decembra 2015, CN/Parlament, T-343/13, EU:T:2015:926, točka 86 in navedena sodna praksa).

78 V obravnavani zadevi se je s tem, da so tožeče stranke vpisale sporne dolžniške instrumente, ki jih je izdala in zanje jamči Helenska republika, vzpostavilo pogodbeno razmerje med njimi in Helensko republiko. Za to pogodbeno razmerje ne velja načelo *pacta sunt servanda* iz člena 26 Dunajske konvencije o pogodbenem pravu. V skladu s členom 1 te konvencije se namreč ta konvencija uporablja zgolj za pogodbe, sklenjene med državami. Zato člen 26 Dunajske konvencije o pogodbenem pravu ni pravno pravilo, ki podeljuje pravice tožečim strankam.

79 Glede na navedeno je Sodišče razsodilo, da je načelo *pacta sunt servanda* temeljno načelo vsakega pravnega reda (sodba z dne 16. junija 1998, Racke, C-162/96, EU:C:1998:293, točka 49). Zato načelo *pacta sunt servanda* pomeni tudi splošno načelo prava Unije, ki se uporablja za pogodbe in ki določa, da veljavno sklenjena pogodba zavezuje pogodbene stranke (glej v tem smislu sklepne predloge generalne pravobranilke V. Trstenjak v zadevi Dominguez, C-282/10, EU:C:2011:559, točka 96, in generalne pravobranilke J. Kokott v zadevi Pujante Rivera, C-422/14, EU:C:2015:544, točka 55).

80 Vendar pravice in obveznosti pogodbenih strank načeloma zavezujejo zgolj te stranke. S splošnimi načeli pogodbenega prava, kakršno je načelo *pacta sunt servanda*, se ne omaja dejstvo, da je obseg pravic pogodbene stranke relativen.

81 Poleg tega mnenja ECB niso naslovljena na posameznike niti niso njihov glavni predmet pogodbena razmerja med posameznikom in državo članico, potem ko je ta država članica izdala dolžniške instrumente. Na podlagi člena 2 Odločbe 98/415 so namreč naslovniki mnenj ECB organi držav članic, ki se morajo posvetovati z ECB, in ne posamezniki. Poleg tega cilj pristojnosti ECB za izdajo mnenj ni presoja pravic in obveznosti pogodbenih strank, ampak spada ta pristojnost v okvir temeljnih nalog ECB na področju monetarne politike in je med drugim povezana z njeno nalogo ohranjanja stabilnosti cen v smislu člena 127(1) in (2) PDEU.

82 Zato se ECB, kadar se – kot v obravnavani zadevi – Helenska republika obrne nanjo v zvezi s predlogom ureditve v zvezi z nacionalnimi bankami in pravili, ki se uporabljajo za finančne institucije, v delu, v katerem ta ureditev vpliva na stabilnost teh institucij in finančnih trgov, ni dolžna izreči o tem, ali ta država članica spoštuje splošno načelo pogodbenega prava *pacta sunt servanda* v razmerju do imetnikov državnih dolžniških instrumentov.

83 Tako pristojnost ECB za izdajanje mnenj tožečim strankam ne daje pravice zahtevati, da ta institucija opozori na kršitev pogodbene pravice, ki jo imajo v razmerju do Helenske republike, potem ko so vpisale grške dolžniške instrumente, ki jih je izdala in zanje jamčila ta država. Ker stranke nimajo pravice od ECB zahtevati, da se izjasni o tem vprašanju, ECB ni mogla ravnati nezakonito s tem, da se po zahtevi Helenske republike za posvetovanje v spornem mnenju ni izrekla o spoštovanja načela *pacta sunt servanda*.

84 Poleg tega nikakor ni dokazano, da je sprejetje zakona št. 4050/2012 vodilo do kršitve načela *pacta sunt servanda*. Naložbe v državne dolžniške instrumente namreč niso bile izvzete iz tveganja za nastanek premoženjske škode, čeprav v pravu, s katerim so bili urejeni ti instrumenti, ni bila določena možnost, da se pred njihovo zapadlostjo ponovno opravijo pogajanja o nekaterih pogojih, kot so nominalna vrednost, znesek anuitetnega kupona in zapadlost. Kot je pojasnil Simvulio tis Epikrateias (državni svet, Grčija), je to tveganje med drugim posledica tega, da od izdaje dolžniških instrumentov poteče veliko časa, med katerim lahko nepričakovani dogodki bistveno omejijo ali celo izničijo finančno zmožnost države, izdajatelja ali garanta teh instrumentov. Evropsko sodišče za človekove pravice (v nadaljevanju: ESČP) je razsodilo, da če pride do takih nepričakovanih dogodkov, kot je v obravnavani zadevi kriza glede grškega javnega dolga, je država izdajateljica upravičena poskušati ponovno opraviti pogajanja na podlagi načela *rebus sic stantibus* (glej sodbo Symvoulio tis Epikrateias (državni svet), kot je povzeta v točki 29 sodbe ESČP z dne 21. julija 2016, Mamatas in drugi proti Grčiji, CE:ECHR:2016:0721JUD006306614).

85 Zato tožeče stranke neupravičeno trdijo, da je ECB s tem, da v spornem mnenju ni opozorila na kršitev načela *pacta sunt servanda* v razmerju do njih, ki naj bi jo po njihovem mnenju pomenilo sprejetje zakona št. 4050/2012, ravnala nezakonito, kar naj bi lahko vodilo do njene nepogodbene odgovornosti.

Kršitev člena 17(1) in (2) Listine

86 Tožeče stranke menijo, da bi morala ECB v spornem mnenju priznati, da je Helenska republika s sprejetjem predloga zakona št. 4050/2010 storila kršitev, ki je enakovredna razlastninjenju pravic tujih upnikov, ki niso dali soglasja. Dejstvo, da tega ni storila, naj bi pomenilo opustitev, ki je v nasprotju z njenimi obveznosti.

87 Tožeče stranke v podporo temu očitku, prvič, navajajo, da je namen zakona št. 4050/2012 prisiliti zasebne upnike, ki izrecno niso hoteli dati soglasja k prestrukturiranju, k sodelovanju pri zmanjšanju grškega javnega dolga z naknadno vključitvijo KKU.

88 Drugič, tožeče stranke menijo, da grški dolžniški instrumenti spadajo pod pojem lastnine, kot je varovana s členom 17 Listine. Ti finančni instrumenti naj bi pomenili terjatve, ki imajo v nacionalnem pravu zadostno podlago, da so lahko deležne tega varstva. Po mnenju tožečih strank namreč insolventnost grške države s pravnega vidika ni bila predstavljiva in so se ti dolžniški instrumenti v splošnem šteli za varne, zlasti kadar niso vsebovali klavzule o spremembi. Poleg tega naj bi se šteli za varne v skladu s Solvabilitätsverordnung (uredba o solventnosti) z dne 14. decembra 2006 (BGBl. 2006 I, str. 2926) (glej zlasti člen 26(2)(b) uredbe o solventnosti), in to celo še tedaj, ko so bonitetne agencije znižale bonitetno oceno Helenske republike in ko so tečaji grških dolžniških instrumentov padli, ker naj bi jih bilo treba uvrstiti v kategorijo izpostavljenosti „osrednjih vladnih organov“, ker jih je bila dolžna izpolniti tuja vlada ali centralna banka. Ta zadnji vidik naj bi bil skladen s členom 15 nomós 2469, Periorismós kai veltíosi tis apotelesmatikótitas ton kratikón dapanón kai álles diatáxeis (zakon št. 2469/1997 o omejitvah in izboljšanju učinkovitosti javnih izdatkov) z dne 14. marca 1997 (FEK A’ 38/14. 3. 1997, str. 592). Ker naj bi za varstvo lastnine veljala splošna načela prava Unije, ki jih je v sodni praksi priznalo Sodišče, tožeče stranke menijo, da bi jim v zvezi z državnimi dolžniškimi instrumenti moralo biti zagotovljeno varstvo lastninske pravice.

89 Tretjič, tožeče stranke trdijo, da kršitev njihove lastninske pravice izhaja iz oblastnega ravnanja. Menijo namreč, da je Symvoulio tis Epikrateias (državni svet) v sodbi z dne 22. marca 2014, Symvoulio tis Epikrateias (opr. št. 1117/2014), celotni postopek prestrukturiranja grškega javnega dolga štel za prikrito oblastno ravnanje.

90 Četrtič, tožeče stranke menijo, da dejstvo, da so pridobili po eni strani 15 % nominalne vrednosti dolžniških instrumentov, katerih imetniki so bili predhodno v obliki dveh obveznic, ki jih je izdal EFSF, in dejstvo, da so po drugi strani za 31,5 % nominalne vrednosti, ki je še dolgovana od teh instrumentov, pridobili nove dolžniške instrumente, ki jih je izdala Helenska republika in ki vsebujejo KKU, zaradi česar se bodo lahko pogoji izdaje teh instrumentov morda naknadno spremenili v škodo upnikov, ne da bi bilo to mogoče *a priori* pravno izpodbijati, pri čemer pa ti instrumenti zapadejo šele med letoma 2022 in 2042, ne pomeni pravočasno izplačane pravične odškodnine. Po mnenju tožečih strank je oteževalna okoliščina to, da z ekonomskega vidika zmanjšanje terjatve ne znaša 46,5 %, ampak 78,5 %, kot je ugotovil Symvoulio tis Epikrateias (državni svet) v sodbi z dne 22. marca 2014, ker se izplačajo nižje obresti in ker poleg tega finančni instrumenti, preneseni v okviru obvezne zamenjave, zapadejo šele med letoma 2022 in 2042, razen obveznic EFSF, ki so zapadle že v letih 2013 in 2014. To ovrednotenje s strani grške države naj bi bilo popolnoma skladno s tistim, ki ga je opravila bonitetna agencija Moody’s.

91 Tožeče stranke tako menijo, da sprejetje zakona št. 4050/2010 pomeni kršitev, ki je enakovredna njihovi razlastitvi. Zgolj taka razlaga naj bi ustrezala zahtevi po učinkovitem sodnem varstvu, kot jo je potrdilo ESČP v sodbi z dne 23. septembra 1982, Sporrong in Lönnroth proti Švedski (CE:ECHR:1982:0923JUD 000715175, točka 63 in navedena sodna praksa), ki naj bi bila odločilna tudi za razlago člena 17 Listine ob upoštevanju člena 52(3), prvi stavek, Listine.

92 Nazadnje, tožeče stranke menijo, da sodba ESČP z dne 21. julija 2016, Mamatas in drugi proti Grčiji (CE:ECHR:2016:0721JUD 006306614), ni upoštevna, ker se ne nanaša na razlastitev tujih zasebnih upnikov, ki nimajo sedeža ali prebivališča v Grčiji, in da je treba tudi že samo zato kriterije načela sorazmernosti posega presojati drugače kot v primeru posega organov oblasti v lastnino lastnih državljanov. Poleg tega naj bi se ESČP v tej sodbi za presojo sorazmernosti v okviru izračuna škode sklicevalo na nominalno vrednost 46,5 %, ki je bila prejeta v zameno, in ne na dejansko izgubo ekonomske vrednosti v višini 78,5 %.

93 ECB prereka očitke tožečih strank. Po eni strani meni, da bi morali biti očitki naslovljeni na Helensko republiko, ker so PSI zasnovali in uvedli izključno grški organi, in po drugi strani, da lastninska pravica tožečih strank ni bila kršena, ker so bile omejitve te pravice nujne in upravičene s cilji splošnega interesa, ki jih priznava Unija.

94 Glede na te trditve je treba spomniti, da ima v skladu s členom 17(1) Listine vsakdo pravico imeti v posesti svojo zakonito pridobljeno lastnino, jo uporabljati, z njo razpolagati in jo komu zapustiti. Lastnina se nikomur ne sme odvzeti, razen v javno korist v primerih in pod pogoji, ki jih določa zakon, vendar le proti pravični in pravočasni odškodnini za njeno izgubo. Uživanje lastnine se lahko uredi z zakonom, kolikor je to potrebno zaradi splošnega interesa.

95 Poleg tega se v skladu s členom 51 Listine njene določbe uporabljajo med drugim za institucije Unije, med katerimi je ECB (glej člen 13 PEU), ki morajo spoštovati pravice, upoštevati načela in spodbujati njihovo uporabo.

96 Lastninska pravica, kot je določena v členu 17(1) Listine, je temeljna pravica prava Unije (glej sodbo z dne 18. julija 2013, Schindler Holding in drugi/Komisija, C-501/11 P, EU:C:2013:522, točka 124 in navedena sodna praksa), katere spoštovanje je pogoj za zakonitost aktov Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 3. septembra 2008, Kadi in Al Barakaat International Foundation/Svet in Komisija, C-402/05 P in C-415/05 P, EU:C:2008:461, točka 284 in navedena sodna praksa). Poleg tega ta določba, v skladu s katero je pravica vsakogar, da ima v posesti svojo zakonito pridobljeno lastnino, določa pravno pravilo, katerega cilj je podeliti pravice posameznikom (glej v tem smislu sodbo z dne 20. septembra 2016, Ledra Advertising in drugi/Komisija in ECB, od C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701, točka 66).

97 Iz tega izhaja, da načeloma dovolj resna kršitev člena 17(1) Listine s strani ECB lahko vodi do nepogodbene odgovornosti ECB na podlagi člena 340, tretji odstavek, PDEU.

98 Poleg tega temeljna narava tega pravila, ki varuje posameznike, in temu ustrezajoča obveznost ECB, da podpira njegovo spoštovanje, pomenita, da ti posamezniki upravičeno pričakujejo, da bo ECB pri izvajanju svojih pristojnosti opozorila na kršitev takega pravila. V zvezi s tem je treba spomniti, da je v okviru finančne pomoči, ki jo je Evropski mehanizem za stabilnost odobril Republiki Ciper, že bilo razsojeno, da Evropska komisija lahko krši člen 17(1) Listine, in to ne samo z aktivnim, ampak tudi s „pasivnim“ ravnanjem ali celo z opustitvijo sprejetja ukrepa, za katerega ima Evropska komisija posebno obveznost ravnanja (glej v tem smislu sodbo z dne 20. septembra 2016, Ledra Advertising in drugi/Komisija in ECB, od C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701, točke 57, 59 in od 66 do 75). Prav tako posebni položaj ECB, ki ji je priznan v institucionalnem okviru Pogodb, tej ne omogoča izvzetja od spoštovanja temeljnih pravic Unije ali od njene naloge, da prispeva k uresničitvi ciljev Unije, kot so določeni v členih 2, 3 in 6 PEU (glej v tem smislu sodbo z dne 10. julija 2003, Komisija/ECB, C-11/00, EU:C:2003:395, točka 91).

99 Vendar je treba opozoriti tudi, da lastninska pravica, ki je zagotovljena s členom 17(1) Listine, ni absolutna pravica in da je lahko njeno izvajanje predmet omejitev, utemeljenih s cilji splošnega interesa, ki jih priznava Unija (glej sodbo z dne 20. septembra 2016, Ledra Advertising in drugi/Komisija in ECB, od C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701, točka 69 in navedena sodna praksa).

100 Izvajanje lastninske pravice – kot izhaja iz člena 52(1) Listine – se zato lahko omeji, če te omejitve dejansko ustrezajo zastavljenim ciljem splošnega interesa in glede na zastavljeni cilj ne pomenijo nesorazmernega in nedopustnega posega, ki bi škodoval bistvu tako zagotovljene pravice (glej v tem smislu sodbo z dne 20. septembra 2016, Ledra Advertising in drugi/Komisija in ECB, od C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701, točka 70 in navedena sodna praksa).

101 V obravnavani zadevi ni sporno, da je bilo z zakonom št. 4050/2012, ki je bil predmet spornega mnenja, dovoljeno znižanje nominalne vrednosti spornih dolžniških instrumentov, katerih imetniki so bile tožeče stranke, in zato njihove pravice do povrnitve navedene vrednosti v trenutku zapadlosti teh finančnih instrumentov.

102 Zapadle dolžniške instrumente je namreč treba načeloma vrniti po nominalni vrednosti. Tožeče stranke so tako ob zapadlosti svojih dolžniških instrumentov načeloma imele denarno terjatev do grške države v znesku, ki je ustrezala njihovi nominalni vrednosti. Sprejetje zakona št. 4050/2012 je z vključitvijo KKU te pogoje spremenilo. Kot je navedeno v točki 18 zgoraj, so se te KKU uporabljale za nekatere grške dolžniške instrumente in je bila z njimi natančneje določena možnost za spremembo pogojev, s katerimi so bili urejeni, s sporazumom, sklenjenim med grško državo na eni strani in večino imetnikov grških dolžniških instrumentov, ki predstavljajo vsaj dve tretjini nominalne vrednosti zadevnih instrumentov, na drugi strani. Na podlagi upoštevnih določb navedenega zakona postane sprememba na podlagi takega sporazuma pravno zavezujoča za vse imetnike grških dolžniških instrumentov, vključno s tistimi, ki niso soglašali s predlagano spremembo.

103 Z zakonom št. 4050/2012 je bilo torej omogočeno, da se imetniki grških dolžniških instrumentov prisilijo k sodelovanju pri zmanjšanju grškega javnega dolga z zmanjšanjem vrednosti navedenih instrumentov od trenutka, ko to zmanjšanje odobri kvorum njihovih imetnikov. Tako so bile s tem zakonom spremenjene pravice imetnikov grških dolžniških instrumentov, čeprav v pogojih za njihovo izdajo niso bile vsebovane klavzule o spremembah.

104 Po sprejetju tega zakona so grški organi objavili značilnosti PSI v zmanjšanju grškega javnega dolga in povabili imetnike zadevnih dolžniških instrumentov, naj sodelujejo pri zamenjavi finančnih instrumentov. Ker sta bila dosežena kvorum in večina, zahtevana za izvedbo zamenjave finančnih instrumentov, so imetnikom grških dolžniških instrumentov, vključno s tistimi, ki so nasprotovali tej zamenjavi, na podlagi zakona št. 4050/2012 zamenjali njihove finančne instrumente, katerih vrednost se je zato zmanjšala.

105 Čeprav je sprejetje zakona št. 4050/2012 tako privedlo do kršitve lastninske pravice tožečih strank, je treba ugotoviti, da je navedeni zakon v skladu s cilji splošnega interesa, med katerimi je cilj zagotoviti stabilnost bančnega sistema celotnega euroobmočja. Brez prestrukturiranja grškega javnega dolga je namreč obstajalo po eni strani znatno tveganje za nadaljnje poslabšanje gospodarskega položaja v tistem času oziroma celo morebitno plačilno nesposobnost Helenske republike, katere potencialno neizplačljivih dolžniških instrumentov ECB in nacionalne centralne banke ne bi mogle več sprejeti kot jamstva v okviru kreditnega posla Eurosistema, in po drugi strani tveganje, ki bi ga tak razvoj lahko povzročil za stabilnost finančnega sistema in delovanje Eurosistema kot celote.

106 Tako ESČP kot Sodišče sta priznala te cilje splošnega interesa. Tako je ESČP v sodbi z dne 21. julija 2016, Mamatas in drugi proti Grčiji (CE:ECHR:2016:0721JUD 006306614, točka 103), v okviru preučitve, ali je bila po zmanjšanju vrednosti grških dolžniških instrumentov na podlagi zakona št. 4050/2012 spoštovana lastninska pravica, ugotovilo, da je Helenska republika v splošnem družbenem interesu skupnosti lahko zakonito sprejela ukrepe zaradi doseganja ciljev ohranitve ekonomske stabilnosti in prestrukturiranja dolga. Podobno je Sodišče v sodbi z dne 20. septembra 2016, Ledra Advertising in drugi/Komisija in ECB (od C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701, točka 71), glede krize ciprskega javnega dolga razsodilo, da je zagotavljanje stabilnosti bančnega sistema celotnega euroobmočja cilj splošnega interesa, ki mu sledi Unija.

107 V zvezi z vprašanjem, ali zmanjšanje vrednosti spornih dolžniških instrumentov, katerih imetniki so bile tožeče stranke, glede na zastavljeni cilj pomeni nesorazmeren in nedopusten poseg, ki bi škodoval bistvu tako zagotovljene pravice, je treba spomniti na naslednje.

108 Prvič, kot je že razsodilo Splošno sodišče, mora vsak upnik nositi tveganje za insolventnost svojega dolžnika, tudi če je ta država. Vlagateljeva naložba v obliki nakupa državnih dolžniških instrumentov po definiciji pomeni posel z določenim finančnim tveganjem, ker nanj vplivajo nihanja kapitalskih trgov. Poleg tega so tožeče stranke morale vedeti, da je nakup grških dolžniških instrumentov že pred začetkom finančne krize tvegan, ker se je grška država kot izdajateljica že soočala z visoko zadolženostjo in velikim primanjkljajem (glej v tem smislu sodbo z dne 7. oktobra 2015, Accorinti in drugi/ECB, T-79/13, EU:T:2015:756, točki 82 in 121).

109 Poleg tega so v obravnavani zadevi tožeče stranke kupile grške dolžniške instrumente v obdobju, ko je bila finančna kriza Helenske republike na vrhuncu. Kot je bilo navedeno v točki 1 zgoraj, se je namreč kriza grškega javnega dolga začela oktobra 2009, grške dolžniške instrumente pa so kupovali F. Steinhoff septembra 2011, E. Filbry od julija 2011, organizacija Vereinigte Raiffeisenbanken Gräfenberg-Forchheim-Eschenau-Heroldsberg decembra 2009, W. Bäcker pa od aprila 2011. Zato so te tožeče stranke ob nakupu morale biti seznanjene z zelo nestabilnimi gospodarskimi razmerami, ki so vplivale na nihanje vrednosti grških dolžniških instrumentov, ter znatnim tveganjem za neizpolnjevanje, pa čeprav zgolj selektivno, obveznosti Helenske republike. Družba EMB Consulting pa je leta 2017 pridobila pravice imenikov grških dolžniških instrumentov, ki so jih oni sami pridobili pred tem. V pisanjih je bilo pojasnjeno, da so bile pravice, ki so bile prenesene na družbo EMB Consulting, pretežno pridobljene pred izraženo zamislijo o prisilni zamenjavi. Predstavniki tožečih strank so na obravnavi pojasnili, da so bile te pravice pridobljene v letih 2011 in 2012. Ker je bila družba EMB Consulting pravna naslednica pravic teh imetnikov grških dolžniških instrumentov, se ne more sklicevati na to, da ob nakupu teh instrumentov ni bila seznanjena z zelo nestabilnimi gospodarskimi razmerami.

110 Poleg tega ni mogoče, da zasebni upniki, kakršni so tožeče stranke, ne bi vedeli za razlike v stališčih v državah članicah euroobmočja in drugih vpletenih organih, kot so Komisija, MDS in ECB, glede prestrukturiranja grškega javnega dolga. V takih okoliščinah razumni in preudarni gospodarski subjekti ne bi mogli izključiti tveganja glede prestrukturiranja grškega javnega dolga (glej v tem smislu sodbi z dne 7. oktobra 2015, Accorinti in drugi/ECB, T-79/13, EU:T:2015:756, točki 82 in 121, ter z dne 24. januarja 2017, Nausicaa Anadyomène in Banque d'escompte/ECB, T-749/15, neobjavljena, EU:T:2017:21, točka 97).

111 Nazadnje, okoliščine, ki so privedle do sprejetja zakona št. 4050/2012, so bile resnično izjemne. Kriza grškega javnega dolga je bila nekaj izrednega in je bilo zato brez njegovega prestrukturiranja verjetno, da Helenska republika na kratki rok ne bo izpolnjevala, vsaj selektivno, svojih plačilnih obveznosti (glej v tem smislu sodbo z dne 24. januarja 2017, Nausicaa Anadyomène in Banque d'escompte/ECB, T-749/15, neobjavljena, EU:T:2017:21, točka 97).

112 Drugič, grške in evropske institucije ter tudi velika večina zasebnega sektorja so ocenili ukrepe za zmanjšanje grškega javnega dolga, za katerega gre v obravnavani zadevi, in so k njim dali pristanek. Kot v bistvu navaja ESČP v sodbi z dne 21. julija 2016, Mamatas in drugi proti Grčiji (CE:ECHR:2016:0721JUD 006306614, točka 116), je bil eden od pogojev, ki so jih za zmanjšanje svojih terjatev postavili mednarodni institucionalni vlagatelji, obstoj in udejanjenje KKU. Neobstoj KKU bi vodil do tega, da bi se uporabil višji odstotek zmanjšanja za grške dolžniške instrumente tistih, ki so bili pripravljeni sprejeti znižanje, kar bi veliko število imetnikov takih instrumentov odvrnilo od sodelovanja v postopku razdolževanja. Tako je očitno, da so KKU in prestrukturiranje grškega javnega dolga, ki je bilo zaradi njih doseženo, pomenili primeren in potreben ukrep za zmanjšanje navedenega dolga in za to, da bi se preprečilo, da grška država postane plačilno nesposobna. Tožeče stranke nikakor – razen s tem neutemeljene trditve, da bi morala biti udeležba zasebnega sektorja v prestrukturiranju grškega javnega dolga omejena na imetnike dolžniških instrumentov, ki so pristali na zamenjavo svojih dolžniških instrumentov – niso trdile, da je zakon št. 4050/2012 za ta namen očitno neprimeren ali nesorazmeren ali da naj bi obstajal enako učinkovit, a manj omejujoč ukrep za doseganje ciljev javnega interesa, ki se jim sledi.

113 Tretjič, seveda je obvezna zamenjava grških dolžniških instrumentov zaradi zakona št. 4050/2012 in odobritev takih instrumentov s strani večine imetnikov vodila do zelo pomembnega padca njihove nominalne vrednosti. Za tožeče stranke, ki se niso strinjale s predlagano spremembo pogojev, s katerimi so bili urejeni njihovi dolžniški instrumenti, so namreč začeli veljati novi pogoji iz tega zakona, zlasti pa je prišlo do zmanjšanja nominalne vrednosti teh finančnih instrumentov. Vendar, kot je poudarilo ESČP v sodbi z dne 21. julija 2016, Mamatas in drugi proti Grčiji (CE:ECHR:2016:0721JUD 006306614, točka 112), referenca za presojo obsega izgube, ki so jo utrpele tožeče stranke, ne more biti znesek, za katerega so te pričakovale, da ga bodo prejele ob zapadlosti

svojih dolžniških instrumentov. Čeprav nominalna vrednost dolžniškega instrumenta odraža vrednost terjatve njegovega imetnika na datum zapadlosti, pa ne pomeni resnične tržne vrednosti na datum, na katerega je grška država sprejela sporni predpis, v obravnavani zadevi na 23. februar 2012, datum sprejetja zakona št. 4050/2012. Na to vrednost je gotovo že vplivalo zmanjševanje solventnosti grške države, ki se je začelo že sredi leta 2010 in se je nadaljevalo vse do leta 2011. Ta padec tržne vrednosti finančnih instrumentov tožečih strank je napovedoval, da država 20. avgusta 2015 ne bo zmožna poravnati svojih obveznosti iz pogodbenih klavzul, vključenih v prvotne finančne instrumente, torej pred sprejetjem zakona št. 4050/2012.

114 Glede na vse navedeno je treba razsoditi, da zmanjšanje vrednosti spornih dolžniških instrumentov glede na zastavljeni cilj ne pomeni nesorazmernega in nedopustnega posega, ki bi škodoval bistvu tako zagotovljene pravice. Ta poseg glede na naravo zadevne lastninske pravice, obseg grškega javnega dolga, podporo grške države in večine imetnikov grških dolžniških instrumentov za zamenjavo z zmanjšanjem vrednosti navedenih finančnih instrumentov ter velik obseg nastalih izgub ni pomenil nedopustnega posega v lastninsko pravico tožečih strank.

115 Te ugotovitve ni mogoče ovreči z različnimi trditvami tožečih strank. Zato ugotovitev, da sta obvezna zamenjava in zmanjšanje vrednosti spornih dolžniških instrumentov tožečih strank ukrepa, ki izhajata iz odločitev grške države kot javne oblasti, ne zadostuje, da bi se dokazala kršitev lastninske pravice v smislu člena 17(1) Listine. Z okoliščino, da se obveznice v splošnem štejejo za varne, zlasti na podlagi uredbe o solventnosti (glej točko 88 zgoraj), se ne omaja presoja, da nakup državnih dolžniških instrumentov po definiciji pomeni posel z določenim finančnim tveganjem (glej točko 108 zgoraj). Prav tako finančna izguba, ki jo navajajo tožeče stranke, tudi če bi bila dokazana, ne zadostuje za dokaz kršitve člena 17(1) Listine, ker obveznice vsebujejo preostalo vrednost in ker bi se zaradi neobstoja KKU in prestrukturiranja grškega javnega dolga, doseženega zaradi njih, precej povečala možnost, da Helenska republika postane plačilno nesposobna, kar bi vodilo ne le do zloma grškega gospodarstva in tveganja za euroobmočje, ampak tudi do še večjega zmanjšanja vrednosti spornih dolžniških instrumentov tožečih strank. Nazadnje, glede trditve tožečih strank, da sodba ESČP z dne 21. julija 2016, Mamatas in drugi proti Grčiji (CE:ECHR:2016:0721JUD 006306614), ni upoštevna, ker se nanaša zgolj na razlastitev grških zasebnih upnikov, ne pa tudi tujih zasebnih upnikov, ki nimajo sedeža ali prebivališča v Grčiji, je treba ugotoviti, da tožeče stranke niso navedle nobenega prepričljivega argumenta v dokaz, da bi ESČP razsodilo drugače, če bi se moralo izrecno izreči o položaju takih tujih upnikov, ki so jih na podlagi grškega obligacijskega prava poleg tega vezale iste pogodbene določbe kot grške upnike.

116 Zato omejitev vrednosti spornih dolžniških instrumentov tožečih strank ni nesorazmeren ukrep ob upoštevanju cilja, ki je zavarovati gospodarstvo Helenske republike in euroobmočja proti tveganju, da Helenska republika postane plačilno nesposobna, in tveganju za zlom njenega gospodarstva. Zato tožeče stranke neupravičeno trdijo, da zadevni ukrepi pomenijo kršitev člena 17(1) Listine. Poleg tega, ker kršitve te določbe ni bilo, ECB ni mogoče očitati, da v spornem mnenju nanjo ni opozorila.

Kršitev člena 63 PDEU

117 Tožeče stranke menijo, da bi morala ECB v spornem mnenju nujno omeniti, da izvajanje zakona št. 4050/2012 pomeni kršitev člena 63 PDEU. Po mnenju tožečih strank je zakon št. 4050/2012 privedel do omejitve pretoka kapitala, ker naj bi bilo treba ta pojem razumeti tako, da obsega zakonit odvzem pravic upnikov, kadar ta odvzem ne temelji na veljavni klavzuli o spremembi. Odliv kapitala za poplačilo zapadlih dolžniških instrumentov in obresti naj bi bil omejen z dejstvom, da upniki, ki niso dali soglasja, namesto vsega vloženega kapitala prejmejo zgolj njegove delčke v obliki novih dolžniških instrumentov ali obveznic z zapadlostjo šele med letoma 2022 in 2042. Tožeče stranke menijo, da ta omejitev ne more biti upravičena z razlogi javnega reda iz člena 65(1)(b) PDEU, ker upniki, ki niso dali soglasja za zmanjšanje nominalne vrednosti grških dolžniških instrumentov, zaradi svojih terjatev niso pomenili grožnje za obstoj grške države.

118 ECB ugovarja, da ji ni mogoče pripisati kršitve člena 63 PDEU, in samemu obstoju kršitve te določbe v obravnavani zadevi.

119 Člen 63(1) PDEU prepoveduje vsako omejevanje pretoka kapitala med državami članicami ter med državami članicami in tretjimi državami. Take omejitve pomenijo med drugim ukrepi, ki jih naloži država članica in ki lahko odvrnejo vlagatelje iz drugih držav članic od vlaganja v navedeno državo članico oziroma jim vlaganje omejijo ali preprečijo, ali pa nasprotno odvrnejo vlagatelje iz te države članice od vlaganja v druge države članice oziroma jim vlaganje omejijo ali preprečijo (glej v tem smislu sodbe z dne 26. septembra 2000, Komisija/Belgija, C-478/98, EU:C:2000:497, točka 18; z dne 23. oktobra 2007, Komisija/Nemčija, C-112/05, EU:C:2007:623, točka 19, in z dne 26. maja 2016, NN (L) International, C-48/15, EU:C:2016:356, točka 44).

120 Prosti pretok kapitala, določen v členu 63(1) PDEU, pomeni eno od temeljnih svoboščin Unije (glej v tem smislu sodbi z dne 1. julija 2010, Dijkman in Dijkman-Lavaleije, C-233/09, EU:C:2010:397, točki 40 in 41, ter z dne 6. marca 2018, SEGRO in Horváth, C-52/16 in C-113/16, EU:C:2018:157, točka 66), katere spoštovanje je obvezno tako za države članice kot za institucije Unije (glej v tem smislu sodbe z dne 29. februarja 1984, Rewe-Zentrale, 37/83, EU:C:1984:89, točka 18; z dne 2. marca 2010, Arcelor/Parlament in Svet, T-16/04, EU:T:2010:54, točka 177, ter z dne 12. decembra 2012, Evropaïki Dynamiki/EFSA, T-457/07, neobjavljena, EU:T:2012:671, točka 36) in zato tudi za ECB.

121 Neodvisno od vprašanja, ali je izvajanje zakona št. 4050/2012 povzročilo omejitev pretoka kapitala v smislu člena 63(1) PDEU, je treba ugotoviti, da bi bila taka omejitev, če bi bila dokazana, upravičena z nujnimi razlogi v splošnem interesu.

122 Sodišče je namreč razsodilo, da se sme prosti pretok kapitala omejiti z nacionalno ureditvijo le, če je upravičena na podlagi objektivnih preudarkov, neodvisnih od izvora zadevnega kapitala, ki so utemeljeni z nujnimi razlogi v splošnem interesu, in če se z njo spoštuje načelo sorazmernosti, kar zahteva, da je primerna za uresničitev legitimnega želenega cilja in ne presega tega, kar je nujno za njegovo uresničitev (glej v tem smislu sodbo z dne 6. marca 2018, SEGRO in Horváth, C-52/16 in C-113/16, EU:C:2018:157, točka 76 in navedena sodna praksa).

123 V obravnavani zadevi so bili zadevni ukrepi upravičeni z nujnimi razlogi v splošnem interesu. Kot je namreč navedeno v točki 111 zgoraj, so bile okoliščine, ki so privedle do sprejetja zakona št. 4050/2012, resnično izjemne, ker je bilo – brez prestrukturiranja – verjetno, da Helenska republika na kratki rok ne bo izpolnjevala, vsaj selektivno, svojih plačilnih obveznosti. Poleg tega so bili, kot je pojasnjeno v točkah 105 in 106 zgoraj, zadevni ukrepi namenjeni zagotovitvi stabilnosti bančnega sistema celotnega euroobmočja. Ta cilj pomeni nujni razlog v splošnem interesu.

124 Poleg tega tožeče stranke niso dokazale, da so zadevni ukrepi nesorazmerni. S temi ukrepi se je omogočila ponovna vzpostavitev stabilnosti bančnega sistema celotnega euroobmočja in ni dokazano, da so presegli, kar je bilo nujno za ponovno vzpostavitev navedene stabilnosti. Sodelovanje zasebnih upnikov v zamenjavi grških dolžniških instrumentov na izključno prostovoljni podlagi, kot jo zagovarjajo tožeče stranke, zlasti ne bi omogočilo zagotovitve uspeha te zamenjave instrumentov. Brez zagotovila za enako obravnavanje zasebnih upnikov, bi namreč malo teh upnikov sprejelo navedeno zamenjavo glede na moralno tveganje, ki bi ga pomenila, in sicer da bodo nosili posledice tveganja, ki so ga prevzeli upniki, ki niso sodelovali v zamenjavi grških dolžniških instrumentov. Uspeh zamenjave instrumentov pa je bil pogoj za prestrukturiranje grškega javnega dolga, ki pa je bilo potrebno za stabilizacijo bančnega sistema euroobmočja.

125 Zato tožeče stranke neupravičeno očitajo ECB, da v spornem mnenju ni opozorila na kršitev prostega pretoka kapitala v smislu člena 63 PDEU.

Kršitev člena 124 PDEU

– *Uvodne ugotovitve*

126 Tožeče stranke trdijo, da je Helenska republika kršila člen 124 PDEU s tem, da je upnikom, ki niso dali soglasja, naložila obvezno zamenjavo njihovih obstoječih grških dolžniških instrumentov za nove finančne instrumente.

127 ECB ugovarja tako trditvi, da naj bi kršila člen 124 PDEU, kot tudi trditvi, da naj bi ta člen kršila Helenska republika. Poleg tega ECB meni, da je bila kršena njena pravica do obrambe glede točk 55 in 56 priloge A.8, ki so ju omenjale tožeče stranke, saj ti točki nista bili v tožbi.

– *Pravica ECB do obrambe*

128 Tožeče stranke so v tožbi navedle, da je Komisija potrdila, da v primeru razlastitve obstaja kršitev člena 124 PDEU. V podporo tej trditvi so se tožeče stranke sklicevale na točki 55 in 56 stališč Komisije z dne 19. avgusta 2013, predloženih Sodišču v zadevah C-226/13, C-245/13 in C-247/13, ki so bile priložene v prilogi A.8. Vendar točki 55 in 56 teh stališč nista bili vključeni v prilogo A.8, saj strani od 13 do 15 teh stališč manjkajo. ECB iz teh dejstev sklepa, da glede teh točk ni mogla izvajati svoje pravice do obrambe.

129 V zvezi s tem je treba spomniti, da iz načela prostega predlaganja dokazov izhaja, da se stranka pred Splošnim sodiščem načeloma lahko kot na dokaz sklicuje na gradivo, ki ga je predložila v drugem postopku. Učinkovito izvajanje sodne oblasti nasprotuje temu, da se to gradivo predloži pred Splošnim sodiščem, le če je bil dostop navedene stranke do tega gradiva nezakonit ali če je bilo zaupno (glej v tem smislu sodbo z dne 4. julija 2017, European Dynamics Luxembourg in drugi/Agencija Evropske unije za železnice, T-392/15, EU:T:2017:462, točka 55).

130 Poleg tega je treba ugotoviti, da so tožeče stranke predložile manjkajoče strani priloge A.8 v fazi replike (glej prilogo C.5), tako da se je lahko ECB izrekla o teh točkah v dupliki in na obravnavi. Dalje, trditev tožečih strank se ne opira samo na prilogo A.8, ampak tudi na prilogo A.9. Vendar sta točki 48 in 49 te priloge, ki vsebuje stališča Komisije z dne 21. februarja 2014, predložena Sodišču v zadevi C-578/13, identični točkama 55 in 56 stališč Komisije z dne 19. avgusta 2013, prevzetih v prilogi C.5.

131 Glede na navedeno ECB neupravičeno trdi, da je bila kršena njena pravica do obrambe in da bi bilo treba navedbe tožečih strank, ki temeljijo na točkah 55 in 56 priloge A.8, zavrniti.

– *Člen 124 PDEU*

132 S členom 124 PDEU so prepovedani vsi ukrepi, ki ne temeljijo na načelih skrbnega in varnega poslovanja in ki vzpostavljajo privilegiran dostop institucij, organov, uradov ali agencij Unije, institucionalnih enot centralne, regionalne ali lokalne ravni države ter drugih oseb javnega prava ali javnih podjetij držav članic do finančnih institucij.

133 Tožeče stranke ocenjujejo, da države članice na podlagi te določbe in Uredbe Sveta (ES) št. 3604/93 z dne 13. decembra 1993 o opredelitvi pojmov za uporabo prepovedi privilegiranega dostopa iz člena [124 PDEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 10, zvezek 1, str. 30) javnemu sektorju prek ukrepov javne oblasti ne smejo zagotoviti privilegiranega dostopa do kreditnih institucij. Vendar so bile po navedbah tožečih strank med upniki, ki niso soglašali s prestrukturiranjem grškega javnega dolga, med drugim kreditne institucije, ki so bile „finančne institucije“ v smislu člena 4(1) Uredbe št. 3604/93 v povezavi s členom 1, prva alinea, Prve direktive Sveta 77/780/EGS z dne 12. decembra 1977 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti

kreditnih ustanov (UL 1977, L 322, str. 30). Po mnenju tožečih strank so te finančne institucije zaradi obvezne zamenjave grških dolžniških instrumentov, določene z zakonom št. 4050/2012, morale sprejeti v hrambo nove državne dolžniške instrumente pod pogoji, ki očitno niso bili v skladu s trgom. Zato naj bi bil z navedeno zamenjavo kršen člen 124 PDEU. Tožeče stranke v podporo tej trditvi po eni strani navajajo, da so v času obvezne zamenjave grških dolžniških instrumentov marca 2012 „novi“ dolžniški instrumenti imeli nominalno vrednost v višini le 46,5 % vrednosti „starih“ zamenjanih dolžniških instrumentov, in po drugi strani, da so z ekonomskega vidika navedeni „novi“ finančni instrumenti imeli vrednost v višini le 21,5 % vrednosti navedenih „starih“ finančnih instrumentov (glej sodbo Symvoulio tis Epikrateias (državni svet) z dne 22. marca 2014).

134 Tako tožeče stranke ECB v bistvu očitajo, da je storila dovolj resno kršitev s tem, da ni opozorila na dejstvo, da predlog zakona št. 4050/2012 vodi do kršitve člena 124 PDEU.

135 Vendar po eni strani z zakonom št. 4050/2012 finančnim institucijam ni dan privilegiran dostop, ki bi bil v nasprotju s členom 124 PDEU.

136 S členom 124 PDEU so namreč prepovedani vsi ukrepi, ki ne temeljijo na načelih skrbnega in varnega poslovanja ter s katerimi je, med drugim, državam članicam dan privilegiran dostop do finančnih institucij, da bi se države članice spodbudile k spoštovanju zdrave proračunske politike tako, da denarno financiranje javnega dolga ali privilegiran dostop javnih institucij do finančnih trgov ne bi vodila do čezmernega zadolževanja ali prevelikega primanjkljaja držav članic (glej v tem smislu prvo uvodno izjavo Uredbe št. 3604/93 in sodbo z dne 1. oktobra 2015, Bara in drugi, C-201/14, EU:C:2015:638, točka 22 in navedena sodna praksa).

137 Vendar cilj zakona št. 4050/2012 ni povečanje zadolžitve Helenske republike, ampak nasprotno zmanjšanje te zadolžitve glede na to, da je čezmerna, z zmanjšanjem vrednosti finančnih instrumentov, katerih imetniki so bili tožeče stranke.

138 Poleg tega je sprejetje zakona št. 4050/2012 upravičeno z načeli skrbnega in varnega poslovanja iz člena 124 PDEU. S členom 2 Uredbe št. 3604/93 so ta opredeljena kot tista, ki dajejo podlago nacionalnim zakonom in drugim predpisom, ki temeljijo na pravu Unije ali so z njim v skladu, in so namenjena spodbujanju trdnosti finančnih institucij, torej krepitvi stabilnosti celotnega finančnega sistema in varstvu strank teh institucij. Predlog zakona št. 4050/2012 pa je prispeval k ohranitvi tako grških javnih financ kot stabilnosti finančnega sistema euroobmočja (glej točki 105 in 106 zgoraj).

139 Po drugi strani ni namen člena 124 PDEU zavarovati tožeče stranke in jim z njim niso podeljene pravice.

140 V točki 77 zgoraj je bilo navedeno, da kot podlage za odškodninski zahtevek ni mogoče priznati pravnega pravila, s katerim niso priznane pravice osebi, ki se nanj sklicuje. Tako ni mogoče priznati pravila, ki pred nezakonitostjo ne varuje osebe, ki se nanj sklicuje, ampak drugo osebo. Cilj pravnega pravila je podeliti pravice posameznikom, kadar ustvari ugodnost, ki jo je mogoče opredeliti za pridobljeno pravico, kadar ima za nalogo varovati interese posameznikov ali kadar v korist posameznikov dodeljuje pravice, katerih vsebino je mogoče zadostno opredeliti (glej sodbo z dne 19. oktobra 2005, Cofradía de pescadores „San Pedro de Bermeo“ in drugi/Svet, T-415/03, EU:T:2005:365, točka 86 in navedena sodna praksa). V obravnavni zadevi je namen pravila iz člena 124 PDEU varovati institucije Unije in držav članic pred proračunskim tveganjem privilegiranega dostopa do finančnih institucij. Prepoved iz člena 124 PDEU torej ni namenjena varstvu posameznikov in podjetij, kot so tožeče stranke v obravnavani zadevi, ampak Unije kot take, vključno z državami članicami, pred ravnanjem, ki bi lahko ogrozilo ekonomsko in finančno stabilnost Unije v celoti.

141 Zato člena 124 PDEU ni mogoče šteti za določbo, ki tožečim strankam podeljuje pravice, tako da se ne morejo nanj sklicevati v podporo svojemu odškodninskemu zahtevku.

142 Zaradi vseh teh razlogov se tožeče stranke neupravičeno sklicujejo na obstoj nezakonitosti, ki vodi do odgovornosti ECB do njih zaradi tega, ker ECB ni opozorila na kršitev člena 124 PDEU v obravnavani zadevi.

143 Ob upoštevanju kumulativnosti pogojev za nastanek nepogodbene odgovornosti ECB je treba tožbo zavrniti v celoti, če le eden izmed teh pogojev ni izpolnjen (glej v tem smislu sodbo z dne 24. januarja 2017, Nausicaa Anadyomène in Banque d'escompte/ECB, T-749/15, neobjavljena, EU:T:2017:21, točka 68 in navedena sodna praksa).

144 V obravnavani zadevi je treba glede na vse navedeno skleniti, da z nobeno trditvijo tožečih strank ni bilo mogoče dokazati, da je ECB dovolj resno kršila pravna pravila, s katerimi so podeljene pravice posameznikom. Zato je treba odškodninske zahtevke tožečih strank zavrniti že zgolj iz tega razloga, ne da bi bilo treba presojati pogoje dejanskega obstoja škode ter obstoja vzročne zveze med zatrjevanim ravnanjem ECB in uveljavljano škodo.

Stroški

145 V skladu s členom 134(1) Poslovnika se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki. Ker tožeče stranke niso uspele, se jim v skladu s predlogom ECB naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (tretji senat)

razsodilo:

1. **Tožba se zavrne.**

2. **Franku Steinhoffu, Ewaldu Filbryju, organizaciji Vereinigte Raiffeisenbanken Gräfenberg-Forchheim-Eschenau-Heroldsberg eG, Wernerju Bäckerju in družbi EMB Consulting SE se naloži plačilo stroškov.**

Frimodt Nielsen Kreuschitz Półtorak

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourgu, 23. maja 2019.

Podpisi